

4. Постанова Хустського районного суду Закарпатської області від 14 лют. 2025 р. Справа № 309/485/25. Провадження № 3/309/172/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125213680> (дата звернення: 18.04.2025).

5. Wawiye L. Sexual harassment: new legal requirements for employers. *Home | People Management*. URL: <https://www.peoplemanagement.co.uk/article/1862289/sexual-harassment-new-legal-requirements-employers> (date of access: 18.04.2025).

6. Yarber William L., Barbara Werner Sayad. Human Sexuality: Diversity in Contemporary Society. Tenth ed. McGraw-Hill Education. 2018. P. 504–505.

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ ВІД НАСИЛЬСТВА ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В НАЦІОНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

ПОНОМАРЕНКО Віктор

*викладач кафедри адміністративно-правових дисциплін
факультету №2*

*Донецького державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: САХНО Артем*

*доцент кафедри адміністративно – правових дисциплін
факультету №2*

*Донецького державного університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник*

Захист дітей від насильства є пріоритетом як національних, так і міжнародних правових систем. Міжнародне право у сфері прав людини визначає обов'язок держав забезпечити кожній дитині право на захист від усіх форм фізичного або психічного насильства, знуцання, недбалого ставлення, експлуатації, в тому числі сексуальної, та жорстокого поводження.

Основним документом, що закріплює міжнародні стандарти у цій сфері, є Конвенція ООН про права дитини [1], стаття 19 якої, зобов'язує держави вживати всіх необхідних законодавчих, адміністративних, соціальних і просвітницьких заходів щодо захисту дітей від насильства. Іншими важливими міжнародними актами є: Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії [2], Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Ланцаротська конвенція)[3],

а також Загальний коментар №13 Комітету ООН з прав дитини [4, с.135].

Україна, як держава-учасниця вказаних міжнародних договорів, зобов'язана адаптувати своє законодавство до визнаних міжнародних стандартів. У вітчизняному правовому полі ключовими нормативно-правовими актами є: Конституція України [5], Сімейний кодекс України [6], Закон України "Про охорону дитинства" [7], Кримінальний кодекс України [8], а також Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»[9].

Конституція України як Основний Закон держави гарантує особливий захист дітей. У статті 52 зазначено, що діти рівні у своїх правах незалежно від походження, а будь-яке насильство над дитиною або її експлуатація переслідуються за законом [5]. Це конституційне положення реалізується через систему галузевих нормативно-правових актів, які регламентують запобігання та протидію насильству, порядок надання допомоги постраждалим дітям, а також відповідальність за порушення їхніх прав.

Одним із ключових спеціальних законів є Закон України «Про охорону дитинства» [7]. У ньому закріплені основні принципи державної політики у сфері захисту дітей, включаючи обов'язок держави створювати безпечне середовище для гармонійного розвитку дитини. Закон визначає обов'язки органів державної влади, органів місцевого самоврядування, навчальних закладів, закладів охорони здоров'я, правоохоронних органів і громадськості щодо запобігання насильству.

Значного розвитку зазнало законодавство у сфері запобігання домашньому насильству. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [9] вводить нову термінологію, визначає дітей як постраждалих або свідків насильства, визначає форми насильства (фізичне, психологічне, сексуальне, економічне), запроваджує спеціальні заходи реагування — термінові заборонні приписи, обмежувальні приписи, внесення даних до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства, а також механізми взаємодії між суб'єктами, залученими до виявлення, реагування і профілактики таких проявів.

У Кримінальному кодексі України [8] також містяться норми, що безпосередньо спрямовані на захист дитини: статті 150, 150-1, 151, 153, 155, 156, 301-1, 304, 348-2 та інші передбачають кримінальну відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність, розбещення, торгівлю дітьми, виготовлення дитячої порнографії, насильницькі дії сексуального характеру щодо осіб, які не досягли 14

або 16 років. Окрема увага приділяється дітям як особливо вразливим потерпілим у процесі досудового розслідування — передбачено участь психолога або педагога під час допиту дитини, обмеження кількості допитів, заборону безпідставного розголошення даних про дитину.

Однак, незважаючи на значні нормативні здобутки, практична реалізація міжнародних стандартів на національному рівні залишається недостатньо ефективною. Серед ключових проблем варто виділити відсутність належної координації між суб'єктами, залученими до системи захисту дітей; обмежений доступ до спеціалізованої допомоги для постраждалих; відсутність єдиного алгоритму реагування та повідомлення про випадки насильства; слабку інтеграцію психолого-соціального супроводу у правозастосовчу діяльність. До цього додаються ще й труднощі у формуванні сталої судової практики щодо тлумачення і застосування міжнародно-правових норм, оскільки суди не завжди звертаються до положень Конвенції ООН чи практики Європейського суду з прав людини під час розгляду справ, що стосуються дітей. Особливої уваги потребує питання обов'язковості повідомлення про факти насильства, що вимагає чіткої регламентації та захисту осіб, які повідомляють про порушення.

Імплементація міжнародних стандартів потребує не лише вдосконалення законодавства, а й системного підходу до освіти фахівців, підвищення правової культури населення, зміцнення співпраці з громадськими організаціями та міжнародними партнерами. Важливим кроком є створення ефективної системи раннього виявлення випадків насильства та підтримки дітей у кризових ситуаціях.

Таким чином, запровадження міжнародних стандартів захисту дітей в Україні є динамічним процесом, який потребує постійного оновлення законодавства, розвитку інституційної спроможності та міждисциплінарної співпраці.

Література:

1. Конвенція ООН про права дитини від 20.11.1989 року / Офіційний сайт Верховної Ради https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text. Україна.

2. Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії від 01.01.2000 року/ Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b09#Text.

3. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства від 25.10.2007 року/

Офіційний сайт Верховної Ради https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#Text України. URL:

4. Загальний коментар №13 Комітету ООН з прав дитини від 18.04.2011 року. URL: <https://www.unicef.org/southafrica/media/1541/file/ZAF-general-comments-committee-on-rights-of-the-child-2014.pdf>.

5. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України.1996.№ 30.Ст. 141.

6. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 року № 2947-III. Відомості Верховної Ради України.2002.№ 21-22.Ст.135.

7. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 року № 2402-III. Відомості Верховної Ради України.2001.№30.Ст.142.

8. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 року № 2341-III. Відомості Верховної Ради України.2001.№25-26.Ст.131.

9. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 року № 2229-VIII. Відомості Верховної Ради. 2018. № 5.Ст. 35.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ ВІД НАСИЛЬСТВА

СКРИПКІНА Анастасія

здобувачка вищої освіти 4 курсу

Навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності

Львівського державного університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: **ЯСІНЬ Ілона***

доцент кафедри кримінально-правових дисциплін

Навчально-наукового інституту права та правоохоронної діяльності

Львівського державного університету внутрішніх справ

кандидат юридичних наук, доцент

Проблема насильства над дітьми залишається однією з найактуальніших глобальних проблем сучасного суспільства. Оскільки діти є найвразливішою та недостатньо захищеною частиною населення. Незважаючи на розвиток міжнародних та національних інструментів захисту прав дитини, значна кількість дітей у всьому світі продовжує страждати від різних форм насильства, зокрема, фізичного, психологічного, економічного, сексуального.

Основоположним міжнародним документом у сфері захисту прав дітей є Конвенція ООН про права дитини від 20.11.1989 р. Вказаний міжнародний документ став першим юридично обов'язковим